

NAŚMIEWISKO (37) *sb n*

nã- (22), na- (11); na- *BierEz, KromRozm I, RejZwierz, RejPos* (2), *BiałKat, SkarŻyw* (2), *ReszList, WerGość, ZawJeft, LatHar* (3), *WujNT*; na- *SiebRozmyśl, KlonWor*; nã- : na- *LubPs* (1:2), *KrowObr* (4:1), *Mącz* (1:5), *BudBib* (1:1); -é- (2) *ZawJeft, SiebRozmyśl*, -e- (7) *Mącz* (6), *BiałKat*; o *jasne*.

sg *N* nãsmiëwisko (14). ◇ *G* nãsmiëwiska (3). ◇ *D* nãsmiëwisku (1). ◇ *A* nãsmiëwisko (4). ◇ *I* nãsmiëwiski(e)m (6). ◇ *pl N* nãsmiëwiska (1). ◇ *A* nãsmiewiska (7). ◇ *I* nãsmiëwiski (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVII w. s.v. naśmiać się.

Wyśmiewanie, kpienie, urąganie, szyderstwo, żart; także przedmiot naśmiewania; deridiculum, irrisus Mącz, Cn; derisus, irrisio PolAnt, Cn; ludibrium, ostentus Mącz; ironia Calep (37) : *Somnium*, *Naśmiewisko* yáko kiedy by któ rzekł/ coż báyełz/ fén powiedziałz/ álbo wierę mu fie fni/ báye baykę. *Mącz* 401d, 198d, 356a [2 r.], 445c; *A* iáko *Dawid* opowieda/ iż ty márne íprawy twoie [o *bogatym człowieku*] á thy pompy twoie fã wielkie nãsmiewiśko v niego. *RejPos* 162v; *ZawJeft* 38; *Calep* 563a.

naśmiewisko z kogo, z czego (7): *RejPs* 133v; *LubPs* C3v *margin*; iż then *Ogień wãłz zmyślony*/ [...] nic inżego nieieft/ iedno ieft *Dyabelńkie Igrzyfko*/ á s *Páná Iezu Krytá Syná Bożego* y z iego obrony nãsmiewiśko. *KrowObr* 87; ále ieft iakaá od was/ dla brzuchá/ fmyślona obłudá/ kuglárstwo/ y nãsmiewiśko z oney prawdziwey/ [...] offiáry krwáwey *Pána Krytufowey KrowObr* 178v, 27v, 102v; *LatHar* 115.

naśmiewisko czyje [= kto jest wyśmiewany] (2): *Iedno* izem fłyfł głos nãsmiewiśká fwego/ *Od człowyeká bluźnirzá wrągáyącego LubPs* M2; *RejPos* 64v.

naśmiewisko czyje [= kto wyśmiewa] (2): *Naśmyewiśká złych z dobrej wiáry. LubPs* C3v *margin*; *SkarŻyw* 262.

W połączeniach szeregowych (4): *KrowObr* 178v; *BiałKat* 26; *LatHar* 115; á *czego prawdã dowieść nie mogą/ tego łaiániem/ naśmiewiśki/ íromoceniem y bluznierftwy* [...] *dokázowác. WujNT* 835.

W charakterystycznych połączeniach: naśmiewisko czartowskie, dziwne, wielkie (2).

Zwroty: »być ([*czym a. komu*]) nãsmiewiśkiem« = *ostentui esse Mącz* [*szyk zmienny*] (3): *Bo kto nád síły mocuie/ [...] Nie vczyni nic fwym wyfkiem/ Będzie wżytkim nãsmiewiśkiem. BierEz* H2v; *Mącz* 445c; *byłem nãsmiewiśkiem [fui in derisum] cały dzień/ káždy mi wrágał. BudBib Ier* 20/7.

»za nãsmiëwisko być mian« (1): *Czyfćyec ze wfłyftką íprawã fwą/ Bożã fluzbã y kupyectwem zá naśmyewiśko czártowfkye ma być myan. KromRozm I* I4v.

»czynić nãsmiewisko« (2): *RejPs* 66v; *I* coż to tedy *Papiełz okázuie w tych koronách y mietzu y wtym odzieniu inżego/ iedno iż tzyni nãsmiewiśko s Páná Iezu Krytá vbogiego/ y z onych wzgárdzonych Apoštołow iego? KrowObr* 27v.

»nãsmiewiska kosztowác« (1): álbo iáko *ś. Páweł píłze/ nãsmiewiśká y bićia rozmáitego kofztowáli ReszList* 150.

»nãsmiewiska odnosić, znosić ([*od kogo*])« (2:1): *A on rad dla Páná fwe⁸⁰/ nãsmiewiśká ony y wzgárdy odnośił SkarŻyw* 75; *WerGość* 204; *O ráczze fie do iego naświëtfzey miłości przyczynić zá mnã/ ábym iã téz tu wżyftkie nãsmiëwiśká/ y wżytkie wrągania* [...] *fkromnie znosiłá SiebRozmyśl* I3v.

»przyjmować naśmiewisko« (1): niekthórzy rościągzeni przyymowali odkupienia/ [...] drudzy naśmiewiká/ bićia/ nád to więżenie y ciemnice *BiałKat* 26.

»przyść na naśmiewisko« (1): A przydzieisz ná naśmiewiiko bialey głowy/ którąś teraz zdrádzil *SkarŻyw* 262.

Wyrażenia: »błazeńskie naśmiewisko« (1): Ani lię im też w tey mierze godzi aż do Babinfkich plotek a zbytgow wćpinać/ ktora rzecz w tych leciech częřtokroć bywa ganiona/ y yeřt ku błazeńskiemu naśmiewiiku *KwiatKsiąż* D3.

»jawne naśmiewisko« (1): Iudařzowfki to kontrákt/ iáwne naśmiewiiko: Y małżeńfikiey Źwiátořci włařciwe igrzyřko. *KlonWor* 69.

»naśmiewiska pełny« (1): od ktorych byłeř powtore obnáżony/ [...] z włękániem (naśmiewiká pełny^m) pozdrawiány *LatHar* 275.

»ustawiczne naśmiewisko« (1): ábowiem ielř wřtáwiczne náśmiewiiko z nas/ przypomináć nam/ gdzieřmy podzieli nádzieię náłfę *RejPs* 133v.

»na więřsze naśmiewisko« (1): Naprzód wřzytkiey rot/y/ ná więřtze naśmiewisko/ do Pána zgromádzienie. *LatHar* 317.

Szeregi: »bařni i naśmiewiska« (1): A czynili łobie o nas bařni rozmáyci pogáni y náśmiewiká poruřłáiac głowami řwemi *RejPs* 66v.

»naśmiewisko i igrzyřko« (1): *KlonWor* 69 cf »jawne naśmiewisko«.

»posromocenie i naśmiewisko« (1): ty wařze pořwiáćania/ ták kořciolow/ káplic/ iako theřz ołtarzow/ nic inřzego nieznamionuią y nie řá/ iedno s prawdziwego Kořciołá Bořego/ y s Pána Iezu Kryřtá Syná iego/ pořromocenie y náśmiewiiko. *KrowObr* 102v.

»naśmiewisko i uráżanie« = *opprobrium et irrisio* *PolAnt* [szyk 2:1] (3): wiřząc ná krzyřu rozmáite naśmiewiká y wřągania flyřzał y widział *KrowObr* 49v; *BudBib* Ez 22/4; *SiebRozmyřl* I3v.

»wzgárdzenie (a. wzgárdá) i naśmiewisko« [szyk 2:1] (3): Połóżyłeř nas v wřřech řářiad ná wzgárdzenie/ Y w dziwne náśmiewiiko á w pořromoceny *LubPs* M2; *RejZwierz* 141; *SkarŻyw* 75. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»zelżenie i naśmiewisko« (1): iřby tym zelżył zwirzchnořci řwe/ powagi řwe/ pokłony řwe/ kthore mu tu řwiát czyni: áćz czářem z wielkim zelżeniem iego/ y z wielkim náśmiewiikiem iego. *RejPos* 64v.

Synonimy: błáźnienie, igrzyřko, ironija, nagrawanie, naigrawanie, naigrzyřko, posromocenie, pořmiechowisko, pořmiewisko, sromocenie, szyderstwo, szydzenie, řmiechowisko, uráżanie, zelżenie, zesromocenie, źart.

Cf NAŚMIEWANIE, NAŚMIEWSTWO